

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2003:52 av Sonia Lunnergård (kd) om att landstinget bör utlysa en kampanj för att minska snuskonsumtionen

Föredragande landstingsråd: Birgitta Sevefjord

Ärendet

Motionären föreslår landstinget utlysa en kampanj för att minska snuskonsumtionen främst riktad mot målgrupperna ungdomar och gravida kvinnor.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Motionen tar upp en viktig fråga. Snuskonsumtionen är internationellt sett hög i Sverige; ungefär 20 procent av befolkningen snusar – huvudsakligen män. Men rökning är det allvarligaste hotet mot svenskarnas hälsa och en kampanj enbart riktad gentemot snus kan ge ett vilseledande budskap – bland annat därför att metoderna för snusavvänjning är outvecklade. Inom landstingets rökavvänjningsarbete är information om snusandes risker en integrerad del.

Bilagor

- 1 Motion
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 27 oktober 2004.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 9 november 2004.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till kd-ledamotens förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

Kd-ledamoten reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslår landstingsstyrelsen besluta *att* bifalla motionen.

Snusandet ökar kraftigt i alla grupper inte minst bland ungdomar och i riskgruppen gravida kvinnor och utgör idag ett reellt hälsoproblem. Att avfärda de uppenbara hälsorisker som ett regelbundet snusande leder till, med att ’det är farligare att röka’ försvarbart om vi menar att vi ska ta vårt folkhälsopolitiska ansvar. Självklart kan kampanjen utformas så att den inkluderar rökning. Att enbart fokusera på rökning vore dock att fortsatt blunda för snusandets risker.”

Ärendet och dess beredning

Sonia Lunnergård (kd) har i en motion (bilaga), väckt den 10 juni 2003 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* landstinget utlyser en kampanj för att minska snuskonsumtionen främst bland ungdomar och gravida kvinnor som en del i landstingets tobaksförebyggande arbete, *att* ökade resurser satsas på forskning på snus och dess effekter för att ytterligare klargöra de långsiktiga hälsoeffekterna.

Utskottsbehandling

Hälso- och sjukvårdsutskottet har den 18 november 2003, enligt landstingsdirektörens förslag, avgett yttrande (bilaga).

Kd-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

”Snusandet ökar kraftigt i alla grupper inte minst bland ungdomar och i riskgruppen gravida kvinnor och utgör idag ett reellt hälsoproblem. Att avfärda de uppenbara hälsorisker som ett regelbundet snusande leder till, med att ’det är farligare att röka’ försvarbart om vi menar att vi ska ta vårt folkhälsopolitiska ansvar. Självklart kan kampanjen utformas så att den inkluderar rökning. Att enbart fokusera på rökning vore dock att fortsatt blunda för snusandets risker.”

Fp-ledamöterna deltog ej i beslutet.

Bilagor

Motionen

Allt fler, inte minst kvinnor, byter ”fimpen mot prillan”. Snuskonsumtionen ökade 5% förra året och idag snusar en miljon svenskar. I genomsnitt konsumerar 22% av männen och 2-3% av kvinnorna sex kilo snus per år. Ett flertal undersökningar visar att snusandet innebär stora hälsorisker. Regelbundet snusbruk innebär en hög nikotintillförsel under stor del av dygnet – en prilla innehåller dubbelt så mycket nikotin som en cigarett.

En dosa snus motsvarar ca 20-30 starka cigaretter. Snus innehåller nitrosaminer, cancerframkallande kolföreningar. Dödligheten och cancerrisken är större i alla åldrar jämfört med människor som inte alls brukar tobak. Både rökare och snusare har en större risk att utveckla åldersdiabetes. Tre dosor snus i veckan tredubblar risken att utveckla åldersdiabetes (Internal Journal of Medicine 10/2000). Blodtrycket och hjärtfrekvensen stiger och blodfettnivån ökar samtidigt som risken för tandlossning och karies ökar.

”Nikotinexponering under graviditet ökar risken för plötslig spädbarnsdöd enligt en svensk-fransk studie” skriver Gunilla Bolinder, med dr, Karolinska sjukhuset. Barnmorskor rapporterar till och med om nikotinabstinenta nyfödda på BB-avdelningar. Om en kvinna snusar eller röker under graviditeten försämras till och med förmågan att få barn i nästa generation. Fler studier behövs för att studera effekter på immunförsvar, potens och fruktsamhet.

Tobaksindustrins försök att idag lansera snus som ett ofarligt ”rökavvänjningsmedel” är direkt vilseledande. Snusandet riskerar att förlänga ett långvarigt nikotinberoende. Och fler snusare blir faktiskt rökare – än tvärtom (Journal of Preventive Medicine, 2002). Den gängse synen på snus som en ”ofarlig drog” bidrar till att snuset sprider sig ner i åldrarna både hos pojkar och flickor.

Den främsta målgruppen för kampanjen är ungdomar som redan utsätts för tobaksindustrins hänsynslösa marknadsföring. De lockas av användarvänliga produkter som ”prilla i påse”, ”nikotin i lågdos” med mera. Av dagens 16-åringar är redan 16% vanesnusare. Personal på ungdomsmottagningar, husläkare och distriktssköterskor i länet bör regelmässigt informera om snusets hälsorisker.

Den andra viktiga målgruppen är gravida kvinnor. Barnmorskeförbundet och Sjuksköterskor mot tobak slog nyligen larm om det ökande snusandet bland

gravida kvinnor. Länets barnmorskor och gynekologer bör uppmuntras att ge gravida snusare råd och stöd att sluta.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att landstinget utlyser en kampanj för att minska snuskonsumtionen främst bland ungdomar och gravida kvinnor som en del i landstingets tobaksförebyggande arbete

att ökade resurser satsas på forskning på snus och dess effekter för att ytterligare klargöra de långsiktiga hälsoeffekterna

Stockholm den 28 maj 2003

Sonia Lunnergård

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Internationellt sett är snuskonsumtionen i Sverige hög. Ungefär 20% av befolkningen är dagligsnusare och bruket är avgjort störst bland män. En ökning har rapporterats för kvinnor och flickor men visas i statistiken fortfarande som en svag trend. Bland skolungdomar i årskurs 9 anger 5-6% av flickorna att de nyttjar snus. Vid inskrivning på MVC uppger 1-2% av kvinnorna användning av snus.

Snusavvänjning är ett eftersatt område. Ett fåtal studier har gjorts för att vinna kunskap om metodik och läkemedelsbehandling för avvänjning. SBU anger tre områden där fortsatt forskning är angelägen:

- utveckla modeller som anpassas till de speciella förhållanden som gäller för de grupper där bruket ökar
- klargöra nikotinets etiologi
- utveckla psykologiska behandlingsmetoder

I de nya riktlinjerna för folkhälsoanslaget 2004 och 2005 framgår att insatser mot tobaksbruk är ett prioriterat område. Ett av 24 projekt är riktat mot tobak. Det är ett samarbetsprojekt där folktandvård, MVC och BVC prövar motivationssamtal med avsikt att uppnå en "tobaksfri familj". Även Centrum för Tobaksprevention inom samhällsmedicin har sökt medel ur folkhälsoanslaget för ett brett drogpreventivt program (EU-Dap) riktat mot vissa av landets högskolor, men beslut fattas först när den översyn som pågår av kunskapsgenererande enheter är avslutad.

Även om användningen av snus ökar så utgör rökning fortfarande det allvarligaste hotet mot svenskarnas hälsa. Årligen dör ca 6500 personer i röningsrelaterade sjukdomar. Vår bedömning är därmed att en kampanj riktad till enbart snusare kan bli vilseledande.

Motionen föreslås besvaras i enlighet med förvaltningens synpunkter.